

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 3 juni 1944 kl. 9 fm.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning om åtgärder i syfte att förbilliga begravningskostnaderna.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 422, hava fru *Johansson* och fru *Nordgren* hemställt, att riksdagen måtte besluta om en allsidig utredning, huruvida och på vad sätt man kan åstadkomma ett förbilligande av begravningskostnaderna.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen, som av andra kammaren hänvisats till dess första tillfälliga utskott, har nämnda utskott inhämtat yttrande från socialstyrelsen. Vidare hava Stockholms stads kyrkogårdsnämnd, Svenska eldbegängelseföreningen och Kooperativa förbundet beretts tillfälle yttra sig i ärendet.

Socialstyrelsen framhåller, att den fråga, som berörts i motionen, är av ej oväsentlig betydelse, men huruvida den bör påkalla en allsidig utredning synes emellertid tvivelaktigt, och då styrelsen för sin del ej haft någon erfarenhet av att begravningskostnaderna äro högre än vad som är skäligt, saknar styrelsen anledning tillstyrka den begärda utredningen.

Stockholms stads kyrkogårdsnämnd ger motionärerna utan tvekan rätt däri, att begravningskostnaderna i många fall äro alltför betungande för en svag ekonomi och att det måste vara ett samhälleligt intresse, att dessa kostnader hållas så låga som möjligt. Nämnden har i samråd med representanter för begravningsentreprenörerna, till allmänhetens ledning sökt standardisera kostnaderna för begravingar å huvudstadens begravningsplatser och utgivit en broschyr med anvisningar om vad som är iakttaga vid ordnande av begraving samt uppgifter om härmed sammanhängande kostnader. I broschyren har intagits kostnadsförslag för begravingar i olika prislägen samt en förteckning över entreprenörer, som förbundit sig att ombesörja begravingar till sålunda fixerade priser.

Centralstyrelsen för *Svenska eldbegängelseföreningen* delar motionärernas uppfattning om att begravingar ofta bli onödigt kostsamma till följd av att de efterlevande icke befinna sig i den sinnesstämningen att de vilja diskutera prisfrågan. Föreningens syfte och strävan är bl. a. förbilligande av begravingarna. Föreningens dotterföretag Svenska eldbegängelseförsäkringskassan, som bildades år 1932, ombesörjer och bekostar mot en försäkringssumma av 300 kronor hela begravingen med eldbegängelse på ett värdigt och pietetsfullt sätt. Kassan räknar f. n. ca 35 000 medlemmar.

Föreningen utvecklar vidare att eldbegängelsebegravningen ställer sig billigare än vanlig jordbegravning i orter, där krematorier finnas, och framhåller att eldbegängelseskicket även medför ekonomiska fördelar för kommunerna.

Kooperativa förbundet, vars yttrande fogats såsom bilaga till andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, förordar att den i motionen föreslagna utredningen kommer till stånd.

Utskottet har vidare tagit del av skrifter, som i ärendet ingivits av *Sve- riges begravningsentreprenörers förbund* och *Svenska begravningsaktiebolaget*.

Andra kam- Andra kammarens första tillfälliga utskott har i sitt förenämnda utlå-
marens ut- tande anfört:
skott.

»Frågan om begravningskostnadernas förbilligande bringades år 1924 inför riksdagen genom en motion i första kammaren av herrar von Koch och Fehr. Motionen bifölls av första kammaren men avslogs av andra kamman, varför frågan föll.

Det kan icke bestridas att begravningskostnaderna, som motionärerna framhålla, ofta ställa sig mycket betungande. För mindre bemedlade, som icke vilja vända sig till det allmänna utan själva bestrida omkostnaderna, kan det inträffa att skuldsättning måste ske. Det är självklart icke lyckligt att efterlevande kanske en följd av år skola dragas med amortering av en sådan skuld. Den av motionärerna nämnda medelkostnaden för en ordinär begravning, 500 kronor, kan varken bestridas eller verifieras. Uppenbart är att kostnaderna variera för olika orter, beroende bl. a. på vilken standard, som blivit vedertagen, men även i viss mån på om församlingarna genom sina åtgöranden bidra till förbilligande av kostnaderna eller ej. Men även med hänsyn tagen till sådana variationer torde man kunna fastslå, att begravningskostnaderna i de flesta fall ställa sig förhållandevis betungande. I likhet med motionärerna anser utskottet, att det allmänna, som ett led i strävandena till sociala lättnader för de mindre bemedlade, har anledning att uppmärksamma detta spörsmål.

Som av till utskottet avgivna yttranden framgår förekommer i viss utsträckning att bidrag till begravningskostnader lämnas av försäkringskassor, och man kan givetvis tänka sig en utveckling av denna försäkringsform. Men därmed minskas dock icke de höga begravningskostnaderna, som åtminstone till viss del synas bero på en priskartellbildning bland begravningsentreprenörerna. Det synes utskottet uppenbart att mellan entreprenörerna överenskomna priser och debiteringar äro hållna i sådan överkant, att kostnaderna bli uppdrivna. En utredning av frågan i enlighet med motionärernas önskemål torde få som sin viktigaste uppgift att finna en ändamålsenlig form för samhälleligt ingripande mot denna företeelse.

Utskottet finner sig även böra fästa uppmärksamheten på att eldbegängelserörelsens utbredning synbarligen innebär en begränsning av begravningskostnaderna, icke blott med hänsyn tagen till enskilda utan även samhälleligt sett, varför denna rörelse bör främjas. I de församlingar, som inrättat krematorier — och särskilt där församlingen avstår från uttagande av bränningsavgift — ställa sig begravningskostnaderna onekligen billigare för dem som begagna sig av kremation i stället för jordbegravning.

Vid en utredning av det av motionärerna framförda spørsmålet synes även böra beaktas, att församlingarna mera allmänt än vad nu synes vara fallet ha anledning att i olika avseenden bidra till att lätta kostnader och besvär i samband med begravningar.

Med vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att andra kammaren för sin del, i anledning av förevarande motion, II: 422, måtte besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära en allsidig utredning, huruvida och på vad sätt man kan åstadkomma ett förbilligande av begravningskostnaderna.»

Denna hemställan bifölls av andra kammaren.

Jämlikt § 63 riksdagsordningen har detta andra kammarens beslut delgivits första kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Att utgifterna i samband med en begravning mången gång, särskilt för mindre bemedlade, kunna bliva kännbara, vill utskottet icke bestrida. Motionens syfte anser utskottet därför behjärtansvärt. Utskottet.

Motionärerna hava gjort gällande, att prisnivån på förevarande område skulle ligga alltför högt. Något belägg för att prissättningen i allmänhet icke skulle vara förenlig med sunda affärsprinciper har emellertid icke förebragts av motionärerna. I motionen har lämnats den uppgiften, att kostnaderna för en »någorlunda värdig» begravning i medeltal skulle belöpa sig till omkring 500 kronor. Enligt vad utskottet kunnat finna torde dock denna siffra innebära en betydlig överdrift. Det kan nämnas, att enligt av Stockholms stads kyrkogårdsnämnd utgivna råd och anvisningar till allmänhetens vägledning vid ordnande av begravning och eldbegängelse vissa angivna begravningsbyråer åtaga sig att ombesörja en jordbegravning till lägst 144 kronor. Om jordfästningen skall äga rum i kapell å kyrkogården, tillkommer avgiften härför, 13—39 kronor, innefattande jämväl ersättning för orgelospelning. Till angivna pris kan helt naturligt erhållas endast en begravning av enklaste slag; i priset ingår sålunda bland annat icke blomdekoration till kistan. Men mellan priset 144 kronor och det i motionen anförda priset 500 kronor förefinns en betydande marginal och det torde sålunda vara möjligt att även i Stockholm — där det väl kan förutsättas, att prisnivån jämväl på förevarande område i allmänhet ligger högre än inom landet i övrigt — erhålla en begravning, som tillfredsställer berättigade anspråk på värdighet utan att kostnaden skall behöva tillnärmelsevis uppgå till beloppet 500 kronor. I detta sammanhang må vidare framhållas, att Svenska eldbegängelseförsäkringskassan mot en försäkringssumma av 300 kronor ombesörjer och bekostar begravning med eldbegängelse på ett värdigt och pietetsfullt sätt. En dylik begravning innefattar bland annat kista och kistblommor, hyra och dekorerings av kapell eller ceremonirum, klockringning, orgelmusik och urna. Härjämte må crinras om möjligheten för envar att genom medlemskap i begravn-

ningskassa för en förhållandevis låg avgift från de efterlevande avlyfta begravningskostnaderna.

Utskottet finner sålunda att för mindre bemedlade goda möjligheter finnas att till relativt billigt pris erhålla en värdig begravning. Om därutöver mera omfattande arrangemang önskas, bliva kostnaderna givetvis högre, men utskottet har av utredningen i ärendet icke bibragts den uppfattningen, att inom förevarande område skulle förekomma sådana missförhållanden i fråga om prissättningen, som skulle motivera en utredning i ämnet.

I anledning av att det i ärendet gjorts gällande, att det skulle förefinnas en priskartellbildning bland begravningsentreprenörerna förtjänar det framhållas, att så visserligen är fallet men att till ifrågavarande sammanslutning, Sveriges begravningsentreprenörers förbund, äro anslutna endast 398 företag, medan antalet begravningsentreprenörer i hela landet torde uppgå till lägst 600.

Slutligen får utskottet framhålla, att det synes utskottet lämpligt att kommunerna, som förvalta begravningsplatserna, ägna föreliggande spörsmål sin uppmärksamhet. Kommunerna torde äga möjlighet att genom åtgärder av olika slag åtminstone i viss utsträckning bidra till begravningskostnadernas ytterligare förbilligande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att första kammaren ej måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 23 maj 1944.

På utskottets vägnar:

IVAR EKSTRÖMER.

Närvarande: herrar *Ekströmer, Heüman, Franzon**, *Albert Andersson**, *Nils Elowsson, Carl Eric Ericsson och Emil Petersson**.

* Ej närvarande vid justeringen av utlåtandet.

Reservation

av herrar *Nils Elowsson* och *Heüman*, vilka ansett att utskottet bort hemställa,

att första kammaren måtte biträda andra kammarens i ärendet fattade beslut.